

การผลิตหญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 หมักเพื่อใช้เลี้ยงสัตว์

หญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 (*Pennisetum purpureum* x *Pennisetum glaucum* 'Pakchong 1') เป็นหญ้าเนเปียร์ลูกผสมสายพันธุ์หนึ่ง ซึ่งเกิดจากการคัดเลือกและส่งเสริมโดยสำนักพัฒนาอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ลักษณะโดยทั่วไปเป็นหญ้าที่มีอายุหลายปี ทรงต้นเป็นกอตั้งตรง สูง 2-4 เมตร แตกกอดี มีระบบรากแข็งแรง ชอบดินที่มีการระบายน้ำดี มีความอุดมสมบูรณ์ เป็นหญ้าที่มีการเจริญเติบโตเร็ว ผลผลิตสูง ทนต่อการให้น้ำและปุ๋ย ใบและลำต้นมีขนน้อย เหมาะสำหรับการปลูกเพื่อตัดสดและทำหญ้าหมัก สัตว์ชอบกิน ขยายพันธุ์โดยใช้ท่อนพันธุ์ ให้ผลผลิตน้ำหนกสด 35-40 ตันต่อไร่ต่อปี แต่ถ้าปลูกในพื้นที่ดินดีและมีการจัดการดีอาจให้ผลผลิตสูงถึง 70 ตันต่อไร่ต่อปี

การปลูกและการจัดการแปลงหญ้า

ช่วงเวลาปลูก

โดยทั่วไปพื้นที่อาศัยน้ำฝนควรปลูกต้นฤดูฝน ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงกรกฎาคม ส่วนการปลูกในพื้นที่ชลประทานสามารถปลูกได้ตลอดปี

การเตรียมดิน

ควรไถพรวน 2-3 ครั้ง ไถครั้งแรกขณะที่ดินมีความชื้นเหมาะสม เพื่อเปิดหน้าดินและทำลายวัชพืชที่ปกคลุมดินอยู่ และไถพรวนอีก 1-2 ครั้ง เพื่อกำจัดวัชพืชที่งอกขึ้นมาใหม่ ย่อยดินให้มีขนาดเล็กและร่วนซุย

การเตรียมท่อนพันธุ์

ใช้ต้นหญ้าอายุประมาณ 90 วัน ตัดเป็นท่อนๆ ให้มีข้อติดอยู่ไม่น้อยกว่า 2 ข้อ นำไปขยายพันธุ์ โดยใช้ระยะปลูกระหว่างแถว 120 เซนติเมตร ระหว่างต้น 80 เซนติเมตร โดยใช้ท่อนพันธุ์อัตรา 400 กิโลกรัมต่อไร่

การกำจัดวัชพืช

กำจัดวัชพืหลังการปลูก 2-3 สัปดาห์ และหลังการตัดทุกครั้ง โดยการใช้แรงงานคนหรือ เครื่องจักร

การให้น้ำ

ควรมีการให้น้ำแบบระบบพ่นฝอยทุก 3-5 วัน หรือปล่อยน้ำเข้าแปลงทุก 7-10 วัน

การใส่ปุ๋ย

ควรใส่ปุ๋ยในอัตราที่เหมาะสมตามผลการวิเคราะห์ดิน ในเบื้องต้นมีข้อเสนอแนะการใส่ปุ๋ย ดังนี้

- ปีที่ 1 ใส่ปุ๋ยผสมสูตร 15-15-15 อัตรา 50-100 กิโลกรัมต่อไร่ เป็นปุ๋ยรองพื้นก่อนปลูกและ ควรใส่ปุ๋ยคอก อัตรา 2,000 กิโลกรัมต่อไร่ เพื่อปรับปรุงบำรุงดินด้วย และใส่ปุ๋ยยูเรีย (46-0-0) อัตรา 20- 25 กิโลกรัมต่อไร่ หลังจากตัดหญ้าทุกครั้ง

- ปีที่ 2 ขึ้นไป ควรใส่ปุ๋ยเช่นเดียวกับปีที่ 1 โดยใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ในช่วงต้นฤดูฝน

คุณค่าทางโภชนาการ

คุณค่าทางโภชนาการของหญ้าขึ้นอยู่กับกรการให้น้ำใส่ปุ๋ย และอายุการตัด หญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 ซึ่งตัดที่อายุ 60 วัน มีคุณค่าทางโภชนาการคิดเป็นวัตถุดิบ โดยเฉลี่ยดังนี้ โปรตีน 10-12 % ไขมัน 0.5-1 % เยื่อใยรวม (CF) 32-35 % ADF 38-48 % และ NDF 62-71 %

การเก็บเกี่ยวและการใช้ประโยชน์

การเก็บเกี่ยวเพื่อใช้ประโยชน์ ต้องตัดให้ชิดดินโดยใช้มีดหรือเครื่องตัดหญ้า เช่น เครื่องตัดหญ้า แบบ สะพายไหล่ เครื่องตัดหญ้าแบบ Double Chop เป็นต้น เพื่อให้แตกหน่อจากใต้ดิน จะตั้งตัวได้เร็ว มีลำต้นที่ สมบูรณ์ ทั้งนี้ควรตัดหญ้าครั้งแรกหลังจากปลูกประมาณ 75 วัน หลังจากนั้นตัดได้ทุกๆ 45-60 วัน

การทำหญ้าหมัก

การทำหญ้าหมัก มีขั้นตอน ดังนี้

1. ตัดหญ้าที่อายุ 60 วัน ผึ่งลดความชื้นให้เหลือประมาณ 65-75 % หั่นเป็นชิ้นๆ ขนาด 1 เซนติเมตร
2. บรรจุลงในภาชนะ เช่น ถังพลาสติกที่มีฝาปิดล็อค ถุงพลาสติก ฯลฯ อัดให้แน่น
3. ใช้เกลือผสมในอัตราส่วน 1 % เพื่อช่วยรักษาคุณภาพหญ้าหมัก โดยแบ่งเกลือออกเป็น 4 ส่วน ส่วนแรกใส่ที่ก้นถัง/ถุง ส่วนที่สองใส่หลังจากอัดหญ้าไปได้ครึ่งถัง/ถุง ส่วนที่สามใส่หลังจากอัดหญ้าเต็มถัง /ถุง ส่วนที่สี่โรยปิดผิวบนสุด ระหว่างการใส่หญ้าต้องเหยียบอัดให้แน่น แล้วปิดฝาถังให้สนิท ถ้าบรรจุควรดูตูด เอาอากาศออก แล้วมัดปากถุงให้แน่น (การใส่เกลือจะช่วยให้เก็บรักษาหญ้าหมักได้นานและไม่ค่อยมีราขึ้น)
4. เก็บในที่ร่มประมาณ 21 วัน จะได้หญ้าหมักที่ผ่านกระบวนการหมักที่สมบูรณ์ มีกลิ่นหอมเปรี้ยวอ่อนๆ สีเหลืองอมเขียว เนื้อไม่เละหรือเป็นเมือก สามารถเปิดและนำมาใช้เลี้ยงสัตว์ได้ หากพบว่ามี ราขึ้น ส่วนบนให้ตัดทิ้งไป